

Brussel, 15 oktober 2021

Advies 2021/19

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Voorschot op de beheerskosten van de sociaalverzekeringsfondsen

Inhoud

Samenvattend	1
1 Context	2
1.1 Impact van de coronacrisis op de financiële positie van de sociaalverzekeringsfondsen	2
1.2 Voorschotregeling 2020	3
2 Het wetsontwerp	3
3 Advies van het Comité.....	4

Samenvattend

Aan het ABC wordt voor advies een wetsontwerp voorgelegd dat elk sociaalverzekeringsfonds voor 2021 de mogelijkheid geeft om gebruik te maken van een financiële tussenkomst om het negatieve effect van de Coronacrisis hun beheersinkomsten (aanzienlijke daling) te beperken. De financiële tussenkomst neemt de vorm aan van een voorschot. Het geheel aan toegekende voorschotten kan niet hoger zijn dan 18,9 miljoen EUR en is ten laste van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen.

Gegeven het uitzonderlijke karakter van de coronacrisis, gegeven de speciale crisismaatregelen waaraan de fondsen sinds maart 2020 uitwerking hebben moeten geven en gegeven de gevolgen die deze ook in 2021 nog hebben voor de werkingskosten (toename) en de inkomsten (vermindering) van de sociaalverzekeringsfondsen, brengt het ABC een positief advies uit over de voorgestelde maatregel.

1 Context

1.1 Impact van de coronacrisis op de financiële positie van de sociaalverzekeringsfondsen

De sociaalverzekeringsfondsen halen hun inkomsten uit de vergoeding die zij de zelfstandigen aanrekenen voor hun dienstverlening. Deze vergoeding is een tegenprestatie voor de kosten die verbonden zijn aan de uitvoering van de taken waartoe de fondsen wettelijke gehouden zijn¹ en stemt overeen met een percentage van het bedrag aan sociale bijdragen dat de zelfstandige verschuldigd is. De percentages worden jaarlijks door elk fonds afzonderlijk bepaald² en variëren op dit ogenblik tussen de 3,05% en de 4,25%.

De Coronacrisis heeft de financiële positie van de fondsen op twee manieren beïnvloed.

Aan de uitgavenzijde werden zij geconfronteerd met een uitzonderlijke stijging van de werkingskosten. De crisis heeft van de fondsen een acute inzet van bijkomend personeel³ en extra middelen⁴ gevegd om hun wettelijke verplichtingen als uitvoeringsinstelling in deze bijzondere omstandigheden op een efficiënte en adequate wijze te kunnen volbrengen⁵. Zo zijn de taken die verband houden met de toekenning en uitbetaling van uitkeringen (tot aan de crisis eerder beperkt onderdeel van het werk van de fondsen) sinds de crisis fors toegenomen, net als de taken die hiermee verband houden zoals de controle op misbruik of het afleveren van fiscale fiches, etc.. Bovendien is ook het werk dat verband houdt met de verwerking van de aanvragen tot vrijstelling van bijdragen en tot uitstel van bijdragebetaling sterk uitgebreid.

Aan de ontvangstenzijde hebben de fondsen een aanzienlijke daling van hun inkomsten ondervonden. Gezien de financieringswijze van de fondsen (cf. supra), vertaalt een inkomensdaling bij de zelfstandige zich automatisch in een daling van de ontvangsten van het fonds waarbij deze is aangesloten. Wanneer - zoals tijdens de Coronacrisis - zelfstandigen massaal worden geconfronteerd met aanzienlijke inkomensverliezen, heeft dit dan ook forse gevolgen voor de ontvangsten van de sociaalverzekeringsfondsen :

- het gemiddelde bedrag aan sociale bijdragen daalde en het aantal bijdragevrijstellingen steeg. Dit heeft geleid tot een inkrimping van de totale bijdragemassa en tot een vermindering van de middelen die via de beheerspercentages naar de fondsen vloeien.
- meer zelfstandigen een beroep deden beroep op de mogelijkheid tot uitstel van betaling waardoor de fondsen een vertraging kennen in hun ontvangsten.

Samen met extra de uitgaven, noodzakelijk om ook in deze periode een optimale dienstverlening aan de zelfstandigen te kunnen blijven verzekeren (cf. supra), maakt de vermindering aan

¹ Artikel 20 van het Koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

² De fondsen dienen hiervoor jaarlijks een dossier in ter verantwoording en ter validatie door de minister van Zelfstandigen.

³ dossierbehandeling, informatieverstrekking, uitbetaling

⁴ o.m. voor de informatica-technische voorbereidingen voor de uitrol van de tijdelijke crisismaatregelen

⁵ De fondsen hebben in deze crisis moeten handelen op een ongezien snelle manier en schaal.

ontvangsten, dat de Coronacrisis een aanzienlijke budgettaire weerslag heeft op het financieel beheer van de fondsen.

1.2 Voorschotregeling 2020

Voor 2020 werd een regeling uitgewerkt die elk sociaalverzekeringsfonds de mogelijkheid gaf om gebruik te maken van een financiële tussenkomst om de impact van de crisis te milderen^{6,7}.

Met de mogelijkheid tot financiële tussenkomst wilde men vermijden dat :

- de sociale verzekeringsfondsen door de Coronacrisis in een kwetsbare positie terecht komen;
- de fondsen – om voldoende kostendekkend te zijn én dus hun financiële positie veilig te stellen – zouden overgaan tot een verhoging van hun beheerskosten, met name via een verhoging van de beheerspercentages. Een dergelijke verhoging zou betekenen dat de fondsen de budgettaire impact van de crisis zouden doorrekenen aan de zelfstandigen. Dit wordt niet wenselijk geacht.

De financiële tussenkomst nam de vorm aan van een eenmalig voorschot op de beheerskosten (ten belope van maximaal 35 miljoen EUR) voor de in 2020 verschuldigde maar niet geïnde bijdragen. Het voorschot kon uitsluitend worden toegekend:

- op uitdrukkelijke vraag van een sociaalverzekeringsfonds;
- op voorwaarde dat het betrokken fonds in 2021 en 2022 geen verhoging doorvoert van zijn beheersstarieven, ter compensatie van de impact van de coronacrisis.

2 Het wetsontwerp

Aan het ABC wordt voor advies een wetsontwerp voorgelegd dat voor 2021 eenzelfde voorschotregeling voorziet als eerder voor het jaar 2020 werd uitgewerkt. Het geheel aan toegekende voorschotten kan niet hoger zijn dan 18,9 miljoen EUR en is ten laste van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen.

De omvang van het voorschot zal voor elk fonds apart worden bepaald in functie van i) het bedrag van de in 2021 verschuldigde sociale bijdragen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een aanvraag tot vrijstelling of uitstel van betaling overeenkomstig de richtlijnen voor de strijd tegen de impact van de coronacrisis en ii) rekening houdend met het beheerspercentage dat door het betrokken sociaal verzekeringsfonds wordt toegepast

De toekenning gebeurt opnieuw op vraag van het fonds en op voorwaarde dat dit laatste de percentages van de beheerskosten in 2022 en 2023 niet verhoogt omwille van de impact van de coronacrisis.

⁶ Wet van 22 december 2020 tot instelling van verschillende maatregelen ten gunste van zelfstandigen in de context van de COVID-19-crisis

⁷ Zie ook ABC-advies 2020/10 'Impact van de Coronacrisis op de financiële positie van de sociaalverzekeringsfondsen' van 1 juli 2020

De uitbetaling van het voorschot zal gebeuren in twee schijven :

- het voorschot verbonden aan de niet ontvangen sociale bijdragen gedurende de eerste 3 kwartalen van 2021 wordt ten laatste uitbetaald op 15 december 2021;
- het voorschot verbonden aan de niet-ontvangen sociale bijdragen tijdens het 4de kwartaal 2021, zal ten laatste op 31 januari 2022 uitbetaald worden.

Vanaf het eerste kwartaal van 2022 en tot het laatste kwartaal van 2023, re-evalueert het RSVZ dit voorschot en het sociaal verzekeringsfonds betaalt het deel terug dat niet meer verschuldigd is in functie van de progressieve inning van de sociale bijdragen van 2021. In januari 2024 zal een definitieve afrekening plaatsvinden. 85 % van het niet-terugbetaalde voorschot zal ten laste gelegd worden van het globaal beheer van de zelfstandigen.

3 Advies van het Comité

Gegeven het uitzonderlijke karakter van de coronacrisis, gegeven de speciale crisismaatregelen waaraan de fondsen sinds maart 2020 uitwerking hebben moeten geven en gegeven de gevolgen die deze ook in 2021 nog hebben voor de werkingskosten (toename) en de inkomsten (vermindering) van de sociaalverzekeringsfondsen, brengt het ABC een positief advies uit over de voorgestelde maatregel.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 15 oktober 2021 :

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter